

EUROPE DIRECT
Piotrków Trybunalski

Biuletyn informacyjny

Europe Direct Piotrków Trybunalski

NUMER SPECJALNY

MAJ 2026

Współfinansowane przez
Unię Europejską

OD REDAKCJI

Szanowni Czytelnicy,

W tym roku obchodzimy już 22 rocznicę przystąpienia do UE, które miało miejsce 1 maja 2004 roku. Polska zmieniła się nie do poznania, co potwierdzają zarówno symulacje dzisiejszej pozycji ekonomicznej Polski (np. Raport Polskiego Instytutu Ekonomicznego: [tutaj](#)), jak i opinie naszych sąsiadów i porównanie [postępu Polski w UE z innymi krajami regionu](#). Warto poczytać i przekonywać nieprzekonanych faktami. Warto też uprzytomnić eurosceptykom, że wiele oczywistych elementów codziennego życia (jak choćby swoboda poruszania się w obrębie Schengen, uważana za Europejczyków za jedną z największych korzyści z członkostwa), czy też dostęp do rynków pracy i inwestycji w innych krajach UE, dostępność towarów (bez cel i barier w obrębie UE), bezpłatny roaming, brak geoblockingu czy swobodny przepływ kapitału, to właśnie wynik obecności w Unii. Warto przypominać to zwłaszcza młodemu pokoleniu, urodzonemu w UE, które nie ma świadomości konsekwencji potencjalnego opuszczenia wspólnoty (o czym zresztą, jak wiadomo, przekonali się już boleśnie obywatele Wielkiej Brytanii).

W świetle pojawiających się z coraz większą mocą głosów krytycznych wobec UE, a nawet postulujących Polesxit, przypominamy także postać i dzieło Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego – **polskiego propagatora pokojowego zjednoczenia Europy**, które odwołuje się – jak znana nam konstrukcja europejska – do pokojowych przesłanek współpracy i wspólnych praw dla narodów Europy (strona 3).

Tradycyjnie już przypominamy krótką genezę powstania Wspólnot Europejskich i obchodów Dnia Europy – 9 maja (strona 2).

Niestety, już kolejną majową rocznicę obchodzimy w cieniu trwających konfliktów, wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie, **ale także** nowego konfliktu amerykańsko-izraelsko-irańskiego, destabilizującego cały Bliski Wschód. W świetle zmieniających się stosunków geopolitycznych na świecie, rosnącym zagrożeniem ze strony Federacji Rosyjskiej i jej sojuszników, wojną w Zatoce i jej konsekwencjami dla dostępności do źródeł energii, a także niepewnością co do roli Stanów Zjednoczonych w NATO, Europa stoi przed koniecznością dalszego wspierania Ukrainy (obecnie już jako kraju kandydującego do UE) i zadbania o własną gotowość do obrony.

Dlatego też pokrótce piszemy o tym, **czym jest mechanizm SAFE oraz o cenach nośników energii, będących paliwami kopalnymi i zielonej transformacji w UE.**

UE jak nigdy dotąd potrzebuje jedności i odporności także przed obcymi ingerencjami w procesy demokratyczne w Europie. **Dlatego też chcemy zachęcić naszych czytelników do zaangażowania się w europejską demokrację i jej obronę, poprzez dołączenie do społeczności wspólnie.eu**, inicjatywy Parlamentu Europejskiego, której celem jest szersze zaangażowanie obywateli UE w procesy demokratyczne Unii i propagowanie demokracji w UE (strona 4).

Tradycyjnie też **przypomnimy najważniejsze dla Polski i Europy majowe wydarzenia**, zarówno te związane z naszym członkostwem w UE, jak i polską państwowością i historią.

Zapraszamy do lektury!

EUROPE DIRECT
Piotrków Trybunalski

Maj 2026

1 maja 2026, czyli 22. rocznica przystąpienia Polski do Unii Europejskiej

1 maja, jak co roku, obchodzimy rocznicę przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Dla młodych ludzi, wychowanych i urodzonych już w okresie naszego członkostwa, Unia Europejska i nasza w niej obecność są rzeczą oczywistą.

Zjednoczona Europa kojarzy nam się zwłaszcza z funduszami unijnymi, ale **warto pamiętać, że UE jest przede wszystkim wspólnotą praw i wartości określonych w Traktatach**. Ponadto, cieszymy się udziałem we wspólnych decyzjach UE, **swobodami wspólnego europejskiego rynku**, w tym swobodą nauki i podróżowania oraz osiedlania się i prowadzenia działalności w innych krajach UE. Przynależność do strefy Schengen daje nam także **możliwość poruszania się po większości terytorium UE i państw spoza Unii należących do strefy, bez kontroli granicznych**. Obywatele UE wskazują te właśnie przywileje jako najważniejszy dla nich element europejskiej jedności.

Nie mniej ważne jest korzystanie ze środków finansowych Unii Europejskiej. Wg danych Ministerstwa Finansów **saldo transferów pomiędzy Polską a Unią Europejską** (do chwili obecnej) jest dla Polski dodatnie i wyniesie w 2026 roku **blisko 170 mld €!**

Dlaczego 9 maja obchodzimy Dzień Europy?

Obchodzony 9 maja Dzień Europy upamiętnia rocznicę ogłoszenia planu zjednoczenia Europy, znanego jako **Deklaracja Schumana** – od nazwiska prezentującego plan **ówczesnego ministra spraw zagranicznych Francji, Roberta Schumana**.

Chociaż idea jedności europejskiej nie była pomysłem zupełnie nowym (jej korzenie sięgają czasów Karola Wielkiego, a o europejskiej jedności i elementach integracji znanych nam dzisiaj pisali i mówili politycy, ekonomiści i wizjonerzy XIX i XX wieku, w

tym także Polacy), **to jednak właśnie Plan Schumana dał początek integracji europejskiej**, której rezultatem jest znana nam dzisiaj **Unia Europejska**.

Plan, przedstawiony przez Roberta Schumana **9 maja 1950 roku** był tak naprawdę dziełem innego z „ojców Europy” – **Jeana Monneta**, szefa francuskiego Urzędu ds. planowania. Monnetem i Schumanem kierowała myśl, że wspólna koordynacja produkcji stali i wydobywania węgla pozwoli zapobiec powtórzeniu się w przyszłości podobnego konfliktu, tak że wszelka wojna między odwiecznymi rywalami – Francją a Niemcami – będzie „nie tylko nie do pomyślenia, ale i fizycznie niemożliwa”. Uznano także, że połączenie interesów ekonomicznych może przyczynić się do poprawy standardu życia społeczeństw i stanowić pierwszy krok w kierunku bardziej zjednoczonej Europy.

Pelen tekst deklaracji w języku polskim dostępny jest pod adresem: <https://www.robert-schuman.eu/pl/doc/questions-europe/ge-204-pl.pdf>

Na deklarację odpowiedzieli oprócz Francji i Niemiec także Włochy oraz Belgia, Holandia i Luksemburg¹. 18 kwietnia 1951 roku sześć krajów podpisało **Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali**, znany jako **Traktat Paryski**². Więcej informacji o odpowiedzi na Plan Schumana i Traktacie Paryskim znajdują Państwo na stronie internetowej **Kolekcji Europeana: tutaj**.

Sukces pierwszej Wspólnoty spowodował, że sześć krajów zdecydowało integrować się dalej i utworzyło **Europejską Wspólnotę Gospodarczą** oraz **Europejską Wspólnotę Energii Atomowej** (traktaty założycielskie tych Wspólnot podpisano w roku 1957).

Od tej pory **Wspólnoty Europejskie** rozwijały się geograficznie (**kolejne rozszerzenia**), ale także **pogłębiając integrację** (m.in. utworzenie unii celnej, jednolitego rynku, strefy EURO, wprowadzenie wspólnej waluty, powstanie Unii Europejskiej i nadanie jej osobowości prawnej, utworzenie strefy Schengen).

¹ Trzy kraje związały się unią ekonomiczną od roku 1921 i unią celną od 1948.

² Traktat wszedł w życie 23 lipca 1952 r. Został zawarty na okres 50 lat. Wygaś 23 lipca 2002 roku, a jego kompetencje przejęła Wspólnota Europejska.

WOJCIECH BOGUMIŁ JASTRZĘBOWSKI - POLSKI WIZJONER I JEGO PROJEKT PIERWSZEJ KONSTYTUCJI DLA EUROPY

Z okazji majowej rocznicy członkostwa Polski w UE oraz Dnia Europy przybliżamy naszym Czytelnikom postać i myśl Wojciecha **Bogumiła Jastrzębowski**.

Urodzony w 1799 roku nieopodal Mławy, Jastrzębowski był człowiekiem niezwykłym. Był bowiem przyrodnikiem, pedagogiem, krajoznawcą, profesorem botaniki, zoologii, fizyki, mineralogii i ogrodnictwa, a także jednym z pionierów ergonomii.

W tym artykule chcemy jednak zwrócić uwagę na inny wątek biografii Jastrzębowskiego.

W okresie powstania listopadowego, Jastrzębowski wstąpił do Gwardii Narodowej Warszawskiej i **uczestniczył w bitwach pod Wawrem i Olszynką Grochowską**. Te doświadczenia bitewne skłoniły go do podjęcia rozważań o grozie wojny i cierpień, jakie ze sobą niosą.

W trakcie walk sformułował on traktat, w rękopisie zatytułowany **„Wolne chwile żołnierza polskiego, czyli myśli o wiecznym przymierzu między narodami ucywilizowanymi”**, 21 marca 1831 r. w „Mercurym” opublikowano wybór z traktatu Jastrzębowskiego, tytułując publikację jako Projekt do Konstytucji Europejskiej, czyli przymierza wiecznego między narodami. **Wstępna część tego tekstu zawiera między innymi projekt konstytucji ogólnoeuropejskiej** (sam autor zatytułował ten fragment „Niektóre myśli do prawa ustalającego wieczny pokój w Europie”).

Nawet pobieżna lektura tekstu Jastrzębowskiego przynosi **zaskakujące spostrzeżenia**, dotyczące zbieżności projektu Jastrzębowskiego i znanej nam dzisiaj Unii Europejskiej.

Postulował on **bowiem powstanie przymierza między narodami, mającego zapewnić wieczny pokój w Europie i opar tego na sprawiedliwych normach prawnych** (ujętych w projekcie konstytucji). Co ciekawe, **Jastrzębowski proponował także zniesienie granic państwowych i swobodę przemieszczania się**.

Poniżej przytaczamy niektóre postulaty Jastrzębowskiego, **aby pozostawić Czytelnikom odkrywanie**

**podobieństw myśli Jastrzębowskiego i dzisiaj-
szego kształtu UE.**

„(...) rękojmią zaś równości narodów europejskich będą prawa europejskie, które mają stanowić podstawę wiecznego przymierza w Europie.

Prawa europejskie stanowi Europa przez swój Kongres, złożony z pełnomocników wybranych przez wszystkie narody.

Dotychczasowe granice jeograficzne krajów (główna przyczyna rozlewu krwi europejskiej) znoszą się na zawsze.

Wszystkie narody, należące do wiecznego przymierza w Europie, winne są równą uległość prawom europejskim.

Jak wszystkie narody, tak i ich patriarchowie będą sobie równymi w obliczu prawa europejskiego.

O naruszeniu praw narodowych przez ministrów sejm narodowy uwiadomi Kongres Europejski, który postąpi sobie w tej mierze podług istniejących praw.

Pierwszym obowiązkiem Kongresu Europejskiego będzie ustanowienie praw europejskich, które rozpoczynać się mają od artykułu następującej treści: Pokój w Europie jest trwały i wieczny; głównym jego celem będzie zatamować na wieczne czasy rozlew krwi ludzkiej, czyli położyć koniec barbarzyństwu.

Kongres Europejski będzie nieustającym i co rok ma odbywać swoje czynności w innej gospodzie narodów europejskich (...).

Różnica religii i urodzenia nie będzie pociągała za sobą różnicy praw; każdy zatem człowiek, jakiego bądź wyznania i stanu będzie doznawał równej opieki praw narodowych i europejskich i równe mieć będzie prawo do wszelkich dostojeństw.

Każdy naród, z której bądź części świata, ma prawo należenia do wiecznego przymierza w Europie i doznawania opieki jego praw.

Każdemu narodowi, pragnącemu mieć udział w wiecznym przymierzu, a nie mogącemu dostąpić

EUROPE DIRECT
Piotrków Trybunalski

Publikacja jest stanowiskiem autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności
za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną

tego szczęścia dla jakich bądź niepokonanych przeskód, Kongres Europejski zapewnia swoją pomoc lub pośrednictwo.

Krzywdą wyrządzoną prawom jednego narodu należącego do przymierza przez jaki inny naród, tak europejski, jak barbarzyński, będzie uważana za krzywdę praw całej Europy.

Obmyślenie sposobów do wynagrodzenia krzywd wyrządzonych prawom europejskim należeć będzie do Kongresu, w czym podług istniejących praw ma sobie postępować.

Zajścia między narodami, nie mogące być w dobry sposób przez ich rządy załatwione, rozstrzygane być mają (podobnie jak sprawy do nieprawych przywłaszczeń) przez Kongres Europejski. (...)."

Pisałem w Warszawie
dnia 30 kwietnia 1831 roku.

Więcej informacji na temat życia i działalności Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego oraz jego projektu znaleźć można [tutaj](#).

Warto zajrzeć także na stronę Fundacji „My obywatele Unii Europejskiej”: <https://myobywateleue.org/>

22 LATA POLSKI W UE - A GDYBY POLSKA NIE BYŁA W UE?

Poniżej streszczamy najważniejsze spostrzeżenia Raportu Polskiego Instytutu Ekonomicznego, pt. **Wielkie rozszerzenie. 20 lat członkostwa Europy Środkowej w UE**, poświęconego porównaniu rozwoju kraju z sytuacją, gdybyśmy nie należeli do Wspólnoty.

Analiza ta, którą oparto na metodzie synthetic control wykazuje, że rozwój Polski istotnie przewyższył „hipotetyczną” ścieżkę kraju poza UE.

Z danych przedstawionych we wspomnianym Raporcie wynika, że **Polska zyskała ok. 42 proc. PKB na mieszkańca do 2024 r. dzięki członkostwu w UE**. Bez akcesji realne PKB Polski byłoby o 30 proc. niższe i plasował się na poziomie z 2015 r.

Ponieważ obywatelom korzyści z UE kojarzą się w dużej mierze z funduszami UE, warto podkreślić, że autorzy raportu wskazują, że **zyski z członkostwa w Unii Europejskiej wynikają w dużej mierze z korzyści z dołączenia do wspólnego rynku europejskiego**, co ułatwiło handel, inwestycje międzynarodowe, a także poprawiło ład instytucjonalny.

Wg autorów Raportu **korzyści z członkostwa nadal rosną, m.in. dzięki ekspansji handlowej i napływowi inwestycji zagranicznych**.

Całość raportu można pobrać [tutaj](#).

WSPOLNIE.EU NA RZECZ EUROPEJSKIEJ DEMOKRACJI

Jak uczy nas historia, także najnowsza, **praworządność i demokracja wraz** z jej najważniejszymi atrybutami, takimi jak wolne wybory, niezależne sądy, wolne media, wolność zrzeszania się i wyrażania swoich poglądów, poszanowanie praw mniejszości nie są dane raz na zawsze.

W ostatnich latach, niestety także w krajach UE, obserwujemy pewną erozję wartości demokratycznych, w tym także osłabienie rządów prawa, praw mniejszości i wolności wypowiedzi. Ma to także związek z dezinformacją, w tym także ze strony sił zewnętrznych, w których interesie leży osłabianie jedności UE.

Aby temu zapobiegać konieczna jest aktywna rola społeczeństw w życiu demokratycznym Unii i jej krajów członkowskich. To właśnie obywatele (gr. demos, czyli lud) są wszak źródłem władzy i ich aktywna rola sprzyjać może zachowaniu wartości demokratycznych i poszanowaniu praw wszystkich członków społeczeństwa.

Dlatego też, serdecznie zachęcamy do włączenia się w inicjatywę Parlamentu Europejskiego, wspólnie.eu, której celem jest zaangażowanie jak największej liczby osób w demokratyczne życie Europy.

EUROPE DIRECT
Piotrków Trybunalski

Publikacja jest stanowiskiem autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną

Czym jest wspólnie.eu?

wspólnie.eu łączy ludzi zarówno lokalnie, jak i na poziomie całej Europy – spotykają się, dzielą wiedzę, nabywają nowe umiejętności i docierają do otaczających ich ludzi.

Spółeczność zgromadziła ponad 350 tysięcy osób, które aktywnie promują znaczenie głosowania, demokracji i zaangażowania obywatelskiego. Dziś wspólnie.eu jest tętniącą życiem, wzajemnie powiązaną i rozwijającą się społecznością zaangażowaną w rozwój europejskiej demokracji.

wspólnie.eu dla demokracji

W całej Europie społeczność **wspólnie.eu podejmuje razem działania, uczestniczy w wydarzeniach i imprezach oraz sama je organizuje.** Wspólnie.eu organizuje także szkolenia i warsztaty, które ułatwiają członkom społeczności realizację ich inicjatyw oraz zaangażowanie obywatelskie, w tym w związku z najbardziej aktualnymi tematami, takimi jak np. walka z dezinformacją.

Wspólnie.eu oferuje także materiały informacyjne i edukacyjne dotyczące Parlamentu Europejskiego, demokracji i samej społeczności wspólnie.eu

Dla kogo jest wspólnie.eu?

Dla każdego, kto chce umocnić demokrację w Europie. To wspólnota obywateli z całej Unii, którą wspierają również organizacje społeczeństwa obywatelskiego i sieci młodzieżowe.

wspólnie.eu daje narzędzia do skutecznego działania wszystkim zwolennikom europejskiej demokracji – zwiększa ich widoczność i daje odwagę, żeby wyrażać opinie. W grupie jest siła, łatwiej jest dzielić się wartościami i działać.

Jak działa wspólnie.eu?

Strona wspólnie.eu jest głównym ośrodkiem wszystkich działań, mających na celu promowanie demokracji, zaangażowania obywatelskiego i znaczenia głosowania.

Zapewnia odpowiednie narzędzia do udziału w wydarzeniach i organizacji własnych imprez, a następnie do dzielenia się sukcesami ze społecznością.

Jeśli zależy Ci na europejskiej demokracji – DOŁĄCZ JUŻ DZIŚ!

Po prostu wejdź na wspólnie.eu i dołącz!

WOJNA W ZATOCE, CENY PALIW W EUROPIE I ZIELONY ŁĄD

Z pewnością każdy z użytkowników dróg zderzył się w marcu ze skutkami wojny Stanów Zjednoczonych i Izraela z Iranem, blokady cieśniny Ormuz oraz ogólnej sytuacji w Zatoce Perskiej.

Jak podaje [Eurostat](#), ceny oleju napędowego i benzyny w UE, w marcu 2026 r. wzrosły o 19,8 % w przypadku oleju napędowego i o 9,4 % w przypadku benzyny w porównaniu z marcem 2025 r. W ujęciu miesięcznym konsumenci w UE odnotowali wzrost cen oleju napędowego o 19,1 %, a cen benzyny o 10,6 % w porównaniu z lutym 2026 r.

Ceny obu rodzajów paliwa wzrosły we wszystkich państwach UE w okresie od lutego do marca 2026 r.

Kryzys energetyczny spowodowany przez blokadę cieśniny Ormuz i ataki na instalacje krajów Zatoki ze

strony Iranu, spotęgowały problemy dotyczące dostaw benzyn, oleju napędowego i gazu do UE związane z rezygnacją UE z zakupu tanich paliw w Federacji Rosyjskiej w związku z wojną w Ukrainie.

W tym miejscu warto przypomnieć słowa Przewodniczącej Komisji Europejskiej, Ursuli von der Leyen, z [13 kwietnia 2026](#):

„To drugi kryzys paliw kopalnych w ciągu zaledwie kilku lat. Jest jedna rzecz, którą wszystkie te wydarzenia jasno pokazują: płacimy bardzo wysoką cenę za naszą nadmierną zależność od paliw kopalnych. A ponura rzeczywistość dla naszego kontynentu jest taka: energia ze paliw kopalnych pozostanie najdroższą opcją w nadchodzących latach. (...)

EUROPE DIRECT
Piotrków Trybunalski

Publikacja jest stanowiskiem autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną

Jedynym trwałym sposobem na uniezależnienie się od paliw kopalnych jest modernizacja polegająca na przedstawieniu wytwarzania energii elektrycznej na energię odnawialną i jądrową oraz na jak najszybszej elektryfikacji gospodarki. (...)”.

Analogiczne stanowisko, prezentują eksperci, których cytujemy za [FocusEurope.pl](https://focus-europe.pl), stwierdzając, że „**Zaniechanie działań w perspektywie długoterminowej będzie droższe niż transformacja.** Europejski system energetyczny wymaga inwestycji. Sieci energetyczne wymagają modernizacji, moce wytwórcze wymagają rozbudowy”. Pytanie brzmi: w jakim kierunku te pieniądze zainwestujemy – argumentuje Christophe Jost, koordynator ds. polityki energetycznej w CAN Europe.

Dalej Jost argumentuje, że „mamy do czynienia z kolejnym kryzysem wywołanym przez paliwa kopalne – nie pierwszym w historii. I stoimy teraz przed wyborem: czy kontynuujemy dotychczasowy kierunek i szukamy sposobów na obniżenie cen paliw kopalnych, czy też przyjmujemy inne podejście i uznajemy, że to właśnie paliwa kopalne wpędzają nas w tę sytuację i musimy od nich odejść.”

I właśnie ten kierunek zmian – jak twierdzą autorzy artykułu w FocusEurope.pl - stanowi trudność w Europie Środkowo-Wschodniej, przynajmniej po części sceptycznie nastawionej do rozwoju energii odnawialnej i szerzej Europejskiego Zielonego Ładu jest obecny w debacie politycznej w Polsce, gdzie niektóre środowiska nieustannie postulują opieranie energetyki o węgiel i krytykują odnawialne źródła energii.

Co ważne, w debacie publicznej dotyczącej regionu Europy Środkowej dominuje pytanie o koszty i szkody transformacji, nie o jej korzyści. Cytowany przez FocusEurope.pl **Kuba Gogolewski**, dyrektor programowy w Mission Possible, stwierdza jasno:

„Kraje, które będą sprzeciwiać się transformacji klimatycznej, zostaną z tyłu, staną się mniej konkurencyjne i mniej ekologiczne. Kraje takie jak Polska – opierająca się zmianie – mają bardzo wiele do stracenia i bardzo niewiele do zyskania”.

Problem ten był m.in. przedmiotem rozmów podczas [nieformalnej wideokonferencji ministrów energii](#), 31 marca 2026, gdzie podkreślono, konieczność spójnych i skoordynowanych działań UE, w zakresie polityki zaopatrzenia w krytyczne surowce energetyczne.

Także w [Konkluzjach Rady Europejskiej ze szczytu w Brukseli \(19-20 marca\)](#), znajdujemy zapisy dotyczące konieczności transformacji jako jedynej drogi do uniezależnienia się od wahań cen na rynkach światowych oraz konieczności wspólnych działań UE, tak krótkoterminowych, jak i długofalowych dotyczących m.in. europejskich sieci energetycznych.

[22 kwietnia 2026, Komisja Europejska](#) zaproponowała działania mające na celu ochronę Europejczyków przed kryzysem energetycznym. Obok działań tymczasowych, będących reakcją na kolejny kryzys energetyczny, znajdujemy także długofalowe działania takie jak **przyspieszenie przejścia na rodzimą czystą energię** w celu zastąpienia ropy naftowej, gazu i kopalnych paliw transportowych oraz strategię inwestycyjną na rzecz czystej energii.

Zdaniem redakcji naszego Biuletynu, kolejne dwa kryzysy energetyczne jasno dają do zrozumienia, że kwestia przechodzenia na czystą energię nie zaskada się na pytaniu „czy”, lecz na pytaniu „jak najlepiej i najszybciej”. Warto przy tym także pamiętać o ostrzeżeniu przed kosztownymi skutkami oporu wobec niezbędnych zmian, z drugiej zaś o korzyściach z europejskiej unii energetycznej, a wśród nich zwłaszcza - wewnętrznym **rynku energii**, który zapewnia swobodny przepływ energii przez granice, konkurencję i niższe ceny.

Artykuł FocusEurope.pl dostępny [tutaj](#).

CZYM JEST MECHANIZM SAFE?

Instrument na rzecz Zwiększenia Bezpieczeństwa Europy (SAFE)³ zapewnia pożyczki o wartości do 150 mld euro, aby pomóc państwom członkowskim Unii szybko i znacząco zwiększyć inwestycje w obronność poprzez wspólne zamówienia. Rozporządzenie ustanawiające instrument SAFE weszło w życie 29 maja 2025 r.

Instrument SAFE jest finansowany dzięki zdolności pożyczkowej Unii Europejskiej – poprzez emisję unijnych obligacji w ramach istniejącego jednolitego podejścia do finansowania.

Z instrumentu finansowane są **pilne wielkoskalowe inwestycje** w europejską bazę technologiczno-przemysłową sektora obronnego.

Przydział środków zależy od potrzeb. Wyплаты mają formę konkurencyjnych cenowo **pożyczek długoterminowych**, które muszą zostać spłacone przez państwa będące beneficjentami.

Zasadniczo, aby wspólne zamówienie mogło być finansowane z pożyczek, musi obejmować przynajmniej dwa państwa. Przez pewien czas instrument SAFE umożliwia jednak finansowanie zamówień pojedynczych państw członkowskich.

Podczas gdy pożyczki w ramach SAFE mogą uzyskać tylko państwa członkowskie UE, **Ukraina i państwa EOG/EFTA** mogą uczestniczyć we wspólnych zamówieniach na równych warunkach z państwami członkowskimi UE.

Umowa dwustronna, którą UE zawarła z Kanadą, umożliwia udział w zamówieniach również firmom z tego państwa.

W zamówieniach realizowanych na zasadzie współpracy mogą też uczestniczyć:

- państwa przystępujące, państwa kandydujące do UE oraz potencjalne **państwa kandydujące**
- państwa, które podpisały **partnerstwa w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony** z UE, takie jak Albania, Indie, Japonia,

Kanada, Korea Południowa, Macedonia Północna, Mołdawia, Norwegia i Wielka Brytania.

Inne państwa spoza UE będą mogły się przyłączać, jeśli wcześniej zawrą z UE partnerstwo w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony.

Obowiązuje zasada pochodzenia. Kontrakty muszą zapewniać, że **nie więcej niż 35 proc. kosztów komponentów** pochodzi spoza UE, Ukrainy oraz państw EOG/EFTA. Innymi słowy, **co najmniej 65 proc.** powinno pochodzić obszaru EOG/EFTA oraz Ukrainy.

Alokacja dostępna na Polski to 43,73 mld €, zgodnie ze zgłaszanymi przez Polskę potrzebami. Pożyczkę można spłacać nawet przez 45 lat, przy czym przez pierwsze 10 lat nie trzeba oddawać kapitału. Dopiero po tym okresie rozpoczyna się spłata, rozłożona maksymalnie na kolejne 35 lat, co oznacza niższe roczne obciążenie budżetu.

Jak wiadomo, wraz z wetem prezydenta dotyczącym ustawy wdrażającej SAFE i projektem NBP - finansowania zakupów obronnych z rezerw NBO – rozgorzała publiczna dyskusja o mechanizmie SAFE. Nie brakuje w niej mitów i nieudomówień, które dotyczą m.in. stosowania mechanizmu warunkowości (podobnie jak przy KPO), a także kwestii tego, kto „zrobi na SAFE” (dlaczego Niemcy?), czy stać nas na kredyt i dlaczego nie wszystkie państwa członkowskie chcą z SAFE korzystać?

Wiele z informacji obecnych w debacie publicznej na temat SAFE, to mity bądź nieudomówienia, które nie oddają prawdziwego obrazu sytuacji. Analizuje je FocusEurope.pl w artykule pt. **SAFE: Wszystko, co trzeba wiedzieć**. Z artykułu dowiemy się m.in., że zakupy uzbrojenia pochodzić będą nie tylko z Niemiec, bo także z Francji, Szwecji i Włoch. A przyczyną tego jest fakt, że to właśnie te kraje dysponują zdolnościami produkcyjnymi i sprawdzonymi technologiami obronnymi.

Na pytanie o to, dlaczego nie wszystkie kraje złożyły wnioski o SAFE, odpowiedź odwołuje się do 1)

³ Źródło: <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/safe/>

zróżnicowanej sytuacji w zakresie bezpieczeństwa i finansów (Niemcy czy Szwecja, mają bardzo wysoki rating mogą pożyczać pieniądze na rynku równie tanio jak Unia Europejska; 2) neutralności (Austria czy Irlandia, są państwami neutralnymi (nie należą do NATO) i nie planują dużych wydatków wojskowych, więc nie potrzebują takiego finansowania; 3) sytuacja w zakresie bezpieczeństwa – np. Słowenia czy Malta, które nie znajdują się na wschodniej flance UE i nie odczuwają bezpośredniej presji bezpieczeństwa związanej z wojną w Ukrainie. Ich potrzeby obronne są mniejsze. Mechanizm warunkowości, służy ochronie interesów finansowych UE.

Umowa pomiędzy KE i Polską ma zostać podpisana wkrótce, ponieważ KE – jak stwierdził jej rzecznik **Thomas Regnier**, zapytany na konferencji prasowej o reakcję na weto polskiego prezydenta, Komisja Europejska nie zamierza ingerować w toczące się spory polityczne w państwach członkowskich UE.

Artykuł w FocusEurope.pl dostępny jest [tutaj](#).

1 MAJA - ŚWIĘTO PRACY I ŚW. JÓZEFA

Święto pracy wprowadziła w 1889 II Międzynarodówka dla **upamiętnienia wydarzeń z pierwszych dni maja 1886 w Chicago podczas strajku** będącego częścią kampanii na rzecz wprowadzenia 8-godzinnego dnia pracy. 1 maja został dniem Św. Józefa

w roku 1955, kiedy to - zwracając się do Katolickiego Stowarzyszenia Robotników Włoskich - papież Pius XII ogłosił ten dzień świętem Józefa rzemieślnika, aby **nadać w ten sposób religijne znaczenie świeckiemu świętu pracy**.

2 MAJA ŚWIĘTO FLAGI RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

2 maja obchodzimy **Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej** – święto wprowadzone na mocy ustawy z 20 lutego 2004. Tego samego dnia obchodzony jest **Dzień Polonii i Polaków za Granicą**.

Na stronach Sejmu, [tutaj](#) znajdują Państwo tekst **ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej** oraz o pieczęciach państwowych, która dokładnie określa, jak flaga wygląda i jak należy z nią postępować.

Grafika pochodzi z serwisu: [sejm.gov.pl](#)

81. ROCZNICA ZAKOŃCZENIA II WOJNY ŚWIATOWEJ W EUROPIE

Przypominamy, że w maju 2026 roku przypada także **81. rocznica zakończenia II wojny światowej w Europie** (wojna na Pacyfiku trwała nadal - aż do 2 września, kiedy Japonia podpisała na pokładzie USS „Missouri”, zakotwiczonego w Zatoce Tokijskiej, akt bezwarunkowej kapitulacji).

Jak wiemy, **Europa Zachodnia obchodzi Dzień Zwycięstwa 8 maja**, zaś Rosja (a wcześniej ZSRR i

jej kraje satelickie) **9 maja**. Skąd wzięła się ta rozbieżność dat?

„Pierwszą” kapitulację Trzecia Rzesza podpisała o godzinie 02:41 w Reims (stąd data 8 maja).

Na katerygryczne żądanie Stalina 8 maja (o godzinie 23:01, czyli według czasu moskiewskiego 9 maja o godzinie 01:01) w Berlinie podpisano akt

EUROPE DIRECT
Piotrków Trybunalski

Publikacja jest stanowiskiem autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną

kapitulacji Wehrmachtu i innych sił zbrojnych Trzeciej Rzeszy przed przedstawicielami Związku Radzieckiego, Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii oraz Francji.

Ten symboliczny zbieg majowych dat wpisuje się doskonale w filozofię pokojowego współistnienia

narodów, która przyświecała Monnetowi i Schumanowi, i która w efekcie przyczyniła się do powstania dzisiejszej UE i realizacji w praktyce planu zapewnienia pokoju na kontynencie europejskim.

235. ROCZNICA UCHWALENIA KONSTYTUCJI 3 MAJA

Ustawa Rządowa z 3 V 1791 była pierwszą, pisaną nowoczesną polską konstytucją i – jak się powszechnie przyjmuje – drugą na świecie, po amerykańskiej (1787) i pierwszą w Europie. Autorami projektu byli Ignacy Potocki, król Stanisław August Poniatowski i Hugo Kołłątaj.

Konstytucja 3 maja była największym osiągnięciem legislacyjnym Sejmu Czteroletniego, który obradował od października 1788 roku do maja 1792.

Celem konstytucji była w pierwszym rzędzie gruntowna reforma ustroju politycznego kraju, w tym głównych wad systemu opartego na wolnej elekcji i demokracji szlacheckiej (w tym zniesienie liberum veto i ustanowienie TRÓJPODZIAŁU WŁADZY), a także – do pewnego stopnia – reformy społeczne.

I choć Rzeczpospolita, dla której uchwalono konstytucję zniknęła z mapy Europy, a konstytucja stała się raczej – jak mieli powiedzieć jej autorzy – „ostatnią wolą i testamentem gasnącej Ojczyzny”, w okresie rozbiorów stała się symbolem dążeń niepodległościowych i walki o suwerenność Polski.

W **Preambule do Konstytucji 3 Maja** czytamy: „(...) z największą stałością ducha niniejszą konstytucję uchwalamy i tę całkowicie za świętą, za niewzruszoną deklarujemy, dopóki by naród w czasie, prawem przepisany, wyraźną wolą swoją nie uznał potrzeby odmienienia w niej jakiego artykułu. Do której to konstytucji dalsze ustawy sejmu teraźniejszego we wszystkim stosować się mają.”

Właśnie dziś, w Polsce powinniśmy szczególnie wziąć sobie do serca przytoczone powyżej słowa o niewzruszoności przepisów (także aktualnie obowiązujących) konstytucji i jej fundamentalnego znaczenia dla stanowienia prawa w demokracji.

Pełny tekst Konstytucji 3 maja znajdą Państwo pod adresem:

<https://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/kpol/1791-r0.html>

Ciekawa grafika z opisem osób występujących na obrazie znajduje się [tutaj](#).

ŚWIATOWY DZIEŃ WOLNOŚCI PRASY

3 maja społeczność światowa obchodzi Światowy Dzień Wolności Prasy, ustanowiony 20 grudnia 1993 roku przez Zgromadzenie Ogólne ONZ, które uznało pluralistyczną, niezależną i wolną prasę za kluczowy element funkcjonowania każdego społeczeństwa demokratycznego. Data 3 maja upamiętnia seminarium na temat *Popierania Niezależnej*

i Pluralistycznej Prasy Afrykańskiej, zorganizowane przez UNESCO i Narody Zjednoczone w Windhuk w Namibii w roku 1991 oraz ogłoszoną w dniu 3 maja 1991 **Deklarację z Windhuk**.

EUROPE DIRECT
Piotrków Trybunalski

Publikacja jest stanowiskiem autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną

WYBRANE MAJOWE WYDARZENIA Z NAJNOWSZEJ HISTORII POLSKI, EUROPY I ŚWIATA⁴

1 maja 2005 – Powstała **europejska agencja Frontex** przeznaczona do ochrony granic zewnętrznych Unii Europejskiej z siedzibą w Warszawie.

11 maja 2005 – **Trybunał Konstytucyjny uznał Traktat akcesyjny za zgodny z Konstytucją RP** (w wyniku trzech wniosków grup posłów z roku 2004 o zbadanie zgodności postanowień Traktu Akcesyjnego z Konstytucją RP)

29 maja 2005 – **Francuzi odrzucili w referendum Konstytucję dla Wspólnoty Europejskiej.**

2 maja 2011 – **Przywódca Al-Ka'idy Usama ibn Ladin został zabity przez amerykańskie siły specjalne** w swej kryjówce w willi na przedmieściach pakistańskiego Islamabadu (1 maja według czasu amerykańskiego).

1 maja 2011 – **Beatyfikacja Jana Pawła II**

27 maja 2011 – Do Warszawy **z dwudniową wizytą przybył prezydent USA Barack Obama.**

12 maja 2014 – Konflikt na wschodniej Ukrainie: **samozwańcze Doniecka i Ługańska Republika Ludowa ogłosiły niepodległość.**

22 maja 2015 - **W Irlandii jako pierwszym kraju na świecie zalegalizowano małżeństwa osób tej samej płci** poprzez referendum

24 maja 2015 – **W II turze wyborów prezydenckich Andrzej Duda** pokonał ubiegającego się o reelekcję Bronisława Komorowskiego.

6 maja 2017 – **W Brukseli otwarto Dom Historii Europejskiej.**

14 maja 2017 – **Emmanuel Macron** został zaprzysiężony na urząd **prezydenta Francji.**

25 maja 2018 – wejście w życie **Ogólnego Rozporządzenia o Ochronie Danych Osobowych**, znanego jako RODO

26 maja 2019 – **wybory do Parlamentu Europejskiego**

11 maja 2020 – w Polsce uruchomiono **pierwszą sieć 5G**

27 maja 2020 - **Komisja Europejska zaproponowała** tymczasowe narzędzie służące odbudowie gospodarki europejskiej – **NextGenerationEU**

30 maja 2020 - **wystartowała misja Space X DM-2.** Następnego dnia kapsuła Dragon przycumowała do Międzynarodowej Stacji Kosmicznej.

9 maja 2021 – oficjalne rozpoczęcie **Konferencji w sprawie Przyszłości Unii Europejskiej.**

9 maja 2022 – **Prezydent Biden podpisał Lend-Lease** prowadzący do ułatwienia wysyłki uzbrojenia dla Ukrainy.

10 maja 2024 - **Zgromadzenie Ogólne ONZ** głosami 143–9, przy 25 wstrzymujących się, zagłosowało za zatwierdzeniem uchwały przyznającej Palestynie nowe prawa i przywileje oraz za ponownym rozpatrzeniem wniosku Palestyny o członkostwo w ONZ.

8 maja 2025 - **Kardynał Robert Francis Prevost został wybrany na 267. papieża**, przyjmując imię **Leona XIV.**

18 maja 2025 – w Polsce odbyła się **pierwsza tura wyborów prezydenckich 2025.**

⁴Źródło: zestawienia faktów w kalendarium Wikipedia.org oraz Encyklopedia Britannica.

**WSZYSTKICH ZAINTERESOWANYCH TEMATYKĄ EUROPEJSKĄ
ZAPRASZAMY DO ODWIEDZENIA:**

- ✓ NASZEGO PUNKTU W PIOTRKOWIE TRYBUNAŁSKIM, PRZY ULICY DĄBROWSKIEGO 20, TEL. +48 690 665 994 (GODZINY OTWARCIA: 9:00-17:00 WE WTOREK I ŚRODĘ; W POZOSTAŁE DNI PROSIMY O KONTAKT E-MAILOWY LUB TELEFONICZNY)
- ✓ NASZEJ STRONY [www: http://piotrkow.info.pl/](http://piotrkow.info.pl/)
oraz
- ✓ FACEBOOKA: www.facebook.com/EDPiotrkow/
- ✓ CO TYDZIEŃ ZAPRASZAMY DO LEKTURY NASZEGO TYGODNIKA EUROPEJSKIEGO [tutaj](#)

